

คุณค่าของจิตรกรรมฝาผนังไทย ตามการรับรู้ของนักศึกษา
ศิลปทัศนกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 สังกัดกรมอาชีวศึกษา

นายเทียนชัย ตั้งพรประเสริฐ

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาศิลปศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2532

ISBN 974-576-203-2

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

15597

117490246

VALUE OF THAI MURAL PAINTING AS PERCEIVED BY THE FIRST YEAR VOCATIONAL
CERTIFICATE ART AND HANDICRAFT STUDENTS OF THE VOCATIONAL SCHOOLS
UNDER THE JURISDICTION OF THE DEPARTMENT OF VOCATIONAL EDUCATION

Mr. Thienchai Tangpondpraserd

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education

Department of Art Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1989

ISBN 974-576-203-2

เทียนชัย ตั้งพรประเสริฐ : คุณค่าของจิตรกรรมฝาผนังไทย ตามการรับรู้ของนักศึกษา
 ศิลปหัตถกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 สังกัดกรมอาชีวศึกษา (VALUE OF
 THAI MURAL PAINTING AS PERCEIVED BY THE FIRST YEAR VOCATIONAL
 CERTIFICATE ART AND HANDICRAFT STUDENTS OF THE VOCATIONAL SCHOOLS
 UNDER THE JURISDICTION OF THE DEPARTMENT OF VOCATIONAL EDUCATION)
 อ.ที่ปรึกษา : ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี, 148 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสำรวจความคิดเห็น และ เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษา
 ชายและนักศึกษาหญิง เกี่ยวกับคุณค่าของจิตรกรรมฝาผนัง ทางด้านความคิดเห็นทั่วไปทางด้านหลักวิชาใน
 การเขียนภาพจิตรกรรมไทย ทางด้านเรื่องราว ทางด้านรูปแบบ เส้น สี และทางด้านวัฒนธรรม
 ขนบประเพณีในงานจิตรกรรมไทย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ นักศึกษาประเภทวิชาศิลปหัตถกรรม สาขาศิลปหัตถกรรม กลุ่ม
 วิจิตรศิลป์ จากสถานศึกษาภาคกลาง 5 แห่ง จำนวน 197 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม
 ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ประกอบด้วยแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประเมินค่า และ
 แบบปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ มัชฌิม เลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการ
 ทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง มีความคิดเห็นทางด้านรูปแบบ เส้น สี ในงาน
 จิตรกรรมไทย และทางด้านวัฒนธรรม ขนบประเพณีในงานจิตรกรรมฝาผนังโดยส่วนรวมอยู่ในระดับ เห็น
 ด้วย สำหรับทางด้านความคิดเห็นทั่วไปเกี่ยวกับการรับรู้คุณค่าของจิตรกรรมฝาผนัง ทางด้านเรื่องราวที่
 ปรากฏในงานจิตรกรรมฝาผนัง และทางด้านหลักวิชาในการเขียนภาพจิตรกรรมฝาผนัง โดยส่วนรวมอยู่ใน
 ระดับไม่แน่ใจ

ในการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษา เกี่ยวกับการรับรู้คุณค่าของจิตรกรรมฝาผนังด้าน
 ต่าง ๆ 5 ด้าน ได้พบว่านักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันทาง สถิติที่ระดับความมี
 นัยสำคัญ 0.05

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา ศิลปศึกษา
 สาขาวิชา ศิลปศึกษา
 ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิสิต
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

THIENCHAI TANGPONDRASERD : VALUE OF THAI MURAL PAINTING AS PERCEIVED BY THE FIRST YEAR VOCATIONAL CERTIFICATE ART AND HANDICRAFT STUDENTS OF THE VOCATIONAL SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE DEPARTMENT OF VOCATIONAL EDUCATION. THESIS ADVISOR : Dr.SULAK SRIBURI, 148 PP.

The purpose of the research was to study an opinion of the male and female students and compare an opinion among those two groups of students concerning value of Thai mural painting in the general point of view, the principle of Thai mural painting, content, form, line, colour, culture and tradition

The population of this research was 197 certificate art and handicraft students, From 5 fine art schools of the central area of Thailand. The researcher constructed an instrument in the form of a questionnaire consisting of check list, rating scales, and open-ended items. The data were analyzed by means of percentage, means, standard deviation and t-test.

The result of the research, it was found that the opinions of students concerning with form, line, colour, culture and tradition of the value of Thai mural painting were rated at the level of agreement, while the opinions concerning with content and the principle of Thai mural painting were rated at moderate degree.

By comparing the opinion of male and female students in perceiving value of Thai mural painting in five ways, it was found that there were no statistical significant different at the 0.05 level.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา ศิลปศึกษา
สาขาวิชา ศิลปศึกษา
ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี จากความกรุณาของอาจารย์ ดร. สุลักษณ์ ศรีบุรี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำช่วยเหลือแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของวิทยานิพนธ์เล่มนี้มาโดยตลอด รวมทั้งอาจารย์ ดร. อ่ำไพ ตีรณเสาร หัวหน้าภาควิชาศิลปศึกษา และคณาจารย์ทุกท่านในภาควิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่เอาใจใส่และเป็นที่กำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่าน จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์สัญญา วงศ์อร่าม ผู้ช่วยศาสตราจารย์สน สี่มาตรงที่ให้ความกรุณาตรวจ ให้คำแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 4 ท่านคือ รองศาสตราจารย์วิบูลย์ ลีสุวรรณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปรีชา เกาทอง อาจารย์อารมณ์ ณ สงขลา และอาจารย์อภัย นาคคง ที่ได้กรุณาตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และให้คำแนะนำต่าง ๆ

ขอขอบคุณอาจารย์กาญจนา กิ่งแก้ว คุณเฉลิม รอดศรีวงศ์ไท ที่ให้ความช่วยเหลือทางด้านคอมพิวเตอร์ และอาจารย์อัญชลี เป็ล่งวิทยา อาจารย์วิรัตน์ คุ่มคำ ที่ให้ความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ ตลอดจนนักศึกษาประเภทวิชาศิลปหัตถกรรมกลุ่มจิตรศิลป์ทุกคน ที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ พี่น้อง และเพื่อน ๆ ทุกคน ที่ให้ความช่วยเหลือสนับสนุน และเป็นที่กำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

เทียนชัย ตั้งพรประเสริฐ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฅ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	12
ขอบเขตของการวิจัย.....	12
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	13
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	13
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	14
2. เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	15
ความหมายของจิตรกรรมฝาผนัง.....	15
ความสำคัญและคุณค่าของจิตรกรรมฝาผนัง.....	17
เรื่องราวที่ปรากฏในงานจิตรกรรมฝาผนัง.....	22
หลักวิชาในการเขียนภาพจิตรกรรมผนัง.....	28
รูปแบบ ในงานจิตรกรรมไทย.....	35
เส้น ในงานจิตรกรรมไทย.....	40
สี ในงานจิตรกรรมไทย.....	42
วัฒนธรรม ชนบประเพณีที่ปรากฏในงานจิตรกรรมฝาผนัง.....	48
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	53

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	64
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	64
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	65
วิธีสร้างเครื่องมือ.....	65
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	66
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	68
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	71
5. สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	101
สรุปผลการวิจัย.....	103
อภิปรายผลการวิจัย.....	108
ข้อเสนอแนะของผู้วิจัย.....	121
บรรณานุกรม.....	135
ภาคผนวก.....	143
ประวัติผู้เขียน.....	148

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงจำนวนแบบสอบถามที่ไปแจก และได้รับคืน จำแนกตามวิทยาลัยอาชีวศึกษา และวิทยาลัยเทคนิค.....	67
2	แสดงเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	71
3	แสดงอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	72
4	แสดงสถานศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	73
5	แสดงเหตุผลของผู้ตอบแบบสอบถามในการเลือกศึกษาต่อ ประเภทวิชา ศิลปหัตถกรรม กลุ่มวิจิตรศิลป์.....	74
6	แสดงความสนใจต่อวิชาศิลปะประจำชาติ ของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	75
7	แสดงความสนใจต่อวิชาศิลปะสากล และวิชาจิตรกรรมไทย ของผู้ตอบแบบสอบถาม	
8	แสดงความคิดเห็นที่มีต่อจิตรกรรมฝาผนังไทย ของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	77
9	แสดงความถี่จำนวนครั้งที่ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าชมภาพจิตรกรรมฝาผนัง.....	78
10	แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นทั่วไปเกี่ยวกับ การรับรู้คุณค่าของจิตรกรรมฝาผนัง.....	79
11	แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่า ทางด้านเรื่องราวที่ปรากฏในงานจิตรกรรมฝาผนัง.....	81
12	แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักวิชา ในการเขียนภาพจิตรกรรมฝาผนัง.....	83
13	แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่า ทางด้าน รูปแบบ เส้น สี ในงานจิตรกรรมไทย.....	85
14	แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรม ชนบประเพณี ในงานจิตรกรรมฝาผนังของไทย.....	87
15	แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นทั่วไปเกี่ยวกับ การรับรู้คุณค่าของ จิตรกรรมฝาผนัง ของนักศึกษาชายและนักศึกษานหญิง.....	87

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
16	แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับ คุณค่าทางด้านเรื่องราวที่ปรากฏ ในงานจิตรกรรมฝาผนัง ของนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง.....	91
17	แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับ หลักวิชาในการเขียนภาพ จิตรกรรมฝาผนัง ของนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง.....	93
18	แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับ คุณค่าทางด้านรูปแบบ เส้น สี ในงานจิตรกรรมไทย ของนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง.....	95
19	แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรม ชนบประเพณี ในงานจิตรกรรมฝาผนังของไทย ของนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง.....	97

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย